

PROMEMORIADatum
2012-12-12Diarienummer
131 296685-12/113

Slutrapport

Skatteplanering i företag inom välfärdssektorn

PROMEMORIADatum
2012-12-12Diarienummer
131-296639-12/113

1	SAMMANFATTNING.....	3
2	INLEDNING.....	3
2.1	Uppdraget.....	3
2.2	Behandling och avgränsning av uppdraget	3
2.3	Urval och genomförande.....	5
2.3.1	Allmänt om urvalet	5
2.3.2	Riskbaserat urval stora företag.....	6
2.3.3	Slumpmässigt urval små och medelstora företag.....	7
2.3.4	Riskbaserat urval små och medelstora företag.....	7
2.3.5	Särskilt om genomförandet	7
3	VAD KARTLÄGGNINGEN VISAR.....	8
3.1	Särskilt om riskkapitalstrukturen	8
3.1.1	Carried interest	10
3.1.2	Räntor.....	12
3.1.3	Incitamentsprogram	15
3.1.4	Införsäljning av mindre företag (t.ex. FÅAB) till riskkapitalsfären .	16
3.2	Områden.....	17
3.2.1	Utbildning	17
3.2.2	Apotek.....	18
3.2.3	Ambulans	18
3.2.4	Öppna sociala insatser (assistans mm).....	19
3.2.5	Vård och omsorg i boende	20
3.2.6	Hälso- och sjukvård samt tandvård	21
3.3	Slumpundersökning	24
3.3.1	Tolkning av resultatet.....	24
3.3.2	Undersökningens tillförlitlighet	25
4	DISKUSSION KRING DET KARTLÄGGNINGEN VISAR	26
5	SLUTSATSER.....	27

PROMEMORIADatum
2012-12-12Diarienummer
131-296639-12/113**1 SAMMANFATTNING**

I slutet av 2011 fick Skatteverket i uppdrag av regeringen att kartlägga och analysera förekomsten av skatteplanering inom välfärdssektorn. Skatteverket har i april lämnat en delrapport om resultatet av kartläggningen vad gäller skatteplanering med räntor. Sedan rapporten lämnades har det beslutats om ny lagstiftning som ytterligare begränsar möjligheten till avdrag för räntor. Den nya lagstiftningen gäller fr.o.m. 2013.

I denna rapport redovisas resterande del av kartläggningen samt en uppdatering av resultatet från granskningen av ränteavdrag. Inom ramen för uppdraget har granskning skett av företag inom välfärdssektorn. Granskningen har avsett stora, medelstora och små företag och omfattat drygt 20 procent av omsättningen inom välfärdssektorn.

Den skatteplanering som har iakttagits förekommer främst i den del av välfärdssektorn som ägs genom riskkapital där det är vanligt att använda olika konstruktioner med räntor för att undanröja skatteunderlaget i en koncern. De stora aktörernas uppköpsstrategi har också lett till uppköp av fåmansföretag, där säljaren ofta skatteplanerar för att minimera skatten på vinsten. Granskningen visar dock att frekvensen av skatteplanering är relativt låg inom sektorn som helhet.

2 INLEDNING**2.1 Uppdraget**

Av regeringens uppdrag framgår att Skatteverket ska kartlägga och analysera förekomsten av skatteplanering inom välfärdssektorerna, såsom t.ex. vård, skola och omsorg. I kartläggningen ingår även att uppskatta frekvensen och omfattningen av skatteplaneringen. Skatteplanering med ränteavdrag inom nämnda sektor ska uppmärksammas särskilt. I denna del av uppdraget ska redovisningen innehålla uppgift om nivån på räntesatsen och storleken på ränteavdragen samt hur skatteplaneringen fördelar sig mellan interna och externa förvärv respektive mellan interna och externa lån. Som ett led i uppdragets genomförande ska Skatteverket, utöver kartläggningen, särskilt granska företag inom välfärdssektorerna. Uppdraget vad gäller att kartlägga förekomsten av skatteplanering med ränteavdrag ska redovisas den 30 april 2012. Slutredovisning av uppdraget ska ske senast den 31 december 2012.

2.2 Behandling och avgränsning av uppdraget

Uppdraget har genomförts i två steg. Del 1 har omfattat kartläggning, analys och granskning av skatteplanering med ränteavdrag. Del 2 har omfattat kartläggning,

PROMEMORIA

Datum
2012-12-12Diarienummer
131-296639-12/113

analys och granskning av övrig skatteplanering, inbegripet en slumpundersökning för att uppskatta frekvensen av skatteplanering bland små och medelstora företag.

Vad gäller skatteplanering med ränteavdrag hänvisas till tidigare lämnad delrapport daterad 2012-04-27. I avsnitt 3.1.2 nedan finns en sammanfattning med uppdatering av information som tillkommit sedan delrapporten lämnades, för övrigt behandlas inte skatteplanering med ränteavdrag i slutrapporten.

Välfärdssektorn har definierats som verksamheter inom områdena vård, skola och omsorg, som helt eller till huvudsaklig del direkt finansieras med skattemedel. I urvalet ingår därför t.ex. apotek och ambulanstransporter, men inte företag som exempelvis säljer sjukvårdsmaterial eller läkemedel.

Kartläggningen har omfattat en population om drygt 17 000 bolag med en samlad omsättning strax över 150 miljarder kronor. Av den totala populationen har 3,6 procent granskats. De granskade företagen står för 23 procent av den totala omsättningen.

Kategori/Faktor	Total population	Granskade bolag	Total omsättning	Granskad omsättning
Stora bolag	400 st.	11,5 %	88 000 mkr	30 %
Små och medelstora bolag	17 000 st.	3,4 %	64 000 mkr	14 %
Totalt	17 400 st.	3,6 %	152 000 mkr	23 %

Skatteverket definierar skatteplanering som ”arrangemang innanför lagens ram i syfte att begränsa skatten”. Skatteupplägg definieras som ”arrangemang i syfte att begränsa skatten och där det är oklart om det ligger inom eller utom lagens ram. Det gäller arrangemang som Skatteverket bedömer saknar affärsmässig grund, om man bortser från skattefördelen, eller inte är förenliga med lagstiftningens intentioner och därför leder till av effekter som lagstiftaren inte önskade. Oftast är det de rättsliga instanserna som i slutänden avgör om arrangemangen är förenliga med regelverket. Skatteupplägg är ofta på ett eller annat sätt komplexa eller icke-transparenta, d.v.s. svåra att utreda och bedöma.”

Utöver förekomsten av skatteplanering och skatteupplägg kan det inom välfärdssektorn precis som inom andra branscher även förekomma skattefusk. Som skattefusk definieras ”avsiktligt fel, oavsett belopp, utanför lagens ram i strid mot reglerna och lagstiftningen i syfte att undvika skatt. Det kan t.ex. gälla avdrag för privata levnadskostnader, avdrag för kostnader som inte finns eller ej redovisade kassaförsäljningar.”

Granskningen av företag eller enskilda inom välfärdssektorn som fuskar med skatten omfattas inte av uppdraget. Sådan granskning görs dock inom ramen för

PROMEMORIADatum
2012-12-12Diarienummer
131-296639-12/113

Skatteverkets vanliga verksamhet, varför erfarenheter och slutsatser med bäring på regeringsuppdraget har tagits med i rapporteringen nedan.

Då inriktningen på uppdraget varit skatteplanering har granskningen inte omfattat att kartlägga inkomstsidan dvs. hur utbetalningar från det allmänna hanterats hos granskade företag. Även den typen av granskning görs inom ramen för Skatteverkets vanliga verksamhet och berörs i rapporten.

I uppdraget har inte ingått att kartlägga övriga ekonomiska förutsättningar som saknar direkt betydelse för beskattningen. Som exempel på sådana frågor kan nämnas rörelsemarginaler, storlek på utdelningar mm. Frågorna har endast utretts till den del de haft betydelse för beskattningen.

Skatteverket saknar enligt gällande lagstiftning möjlighet att genomföra utredningar i rent kartläggnings syfte. Uppgifter kan inte begäras in från företag om uppgifterna helt saknar betydelse för företagets beskattning. Inga utredningar har därför gjorts hos företag där endast legal skatteplanering identifierats om inte någon annan underliggande skatteproblematik funnits hos företaget. Slutsatser till kartläggningen har då baserats på befintlig information utan att kontakta företaget.

2.3 Urval och genomförande

2.3.1 Allmänt om urvalet

Inledningsvis har följande branscher bedömts ingå i välfärdssektorn.

- Apotekshandel
- Förskola, grundskola, gymnasium
- Eftergymnasial utbildning, högskola
- Hälso- och sjukvård samt tandvård
- Medicinsk laborieverksamhet
- Ambulanstransporter och ambulansvård
- Fysioterapeutisk verksamhet, annan öppen hälso- och sjukvård utan läkare
- Vård och omsorg i olika boendeformer
- Assistansbolag
- Hemtjänst o dyl., öppna sociala insatser

Med utgångspunkt från näringsgrenskoder (SNI-koder) kopplade till dessa branscher har datakörningar gjorts från Skatteverkets egna företagsregister. Bolagen har därefter i förekommande fall hanterats koncernvis. Med hänsyn till att SNI-koderna inte alltid är tillförlitliga har kompletteringar skett med uppgifter från tidningar, hemsidor osv. Urvalet har endast omfattat aktiebolag.

De bolag som har sökts fram med hjälp av SNI-kod har delats in i följande områden:

PROMEMORIADatum
2012-12-12Diarienummer
131-296639-12/113

- Ambulanstransporter
- Apotekshandel
- Hälso- och sjukvård
- Tandvård
- Utbildning
- Vård och omsorg i boende
- Öppna sociala insatser

Områdena går ibland i varandra då det är vanligt förekommande att samma bolag/koncern bedriver verksamhet inom flera områden.

2.3.2 Riskbaserat urval stora företag

Ett första urval har gjorts för att identifiera företag med ränteproblematik inför första delen av uppdraget – att kartlägga skatteplanering med räntor (se avsnitt 3.1.2). Därefter har ett allmänt riskurval gjorts för den andra delen av uppdraget, se beskrivning nedan.

Av de bolag som har sökts fram med hjälp av SNI-koder är ca 350 stora bolag (dvs. ingår i koncern där något bolag har en lönesumma överstigande 50 mkr). Bolagen ingår i 97 olika koncerner, 16 singelbolag finns också med i urvalet. Några bolag har av olika skäl tagits bort vid manuell genomgång av materialet, exempelvis när det bedömts att den bedrivna verksamheten inte är offentligt finansierad. Av den totala populationen har 44 bolag i 27 koncerner valts ut för revision. Därtill har uppgifter till kartläggningen hämtats in från tidigare gjorda revisioner.

Syftet med granskningen i andra delen av uppdraget har i första hand varit att hitta andra former av skatteupplägg/skatteplanering än skatteplanering med räntor och i andra hand att hitta övriga skattefel. Analysen har gjorts område för område. En riktlinje har varit att ca 10 % av bolagen inom varje område bör utredas, en annan riktlinje har varit att några av de större aktörerna inom varje område bör väljas ut för granskning. Målsättningen har varit att skapa en bild av respektive område som helhet. Utifrån dessa förutsättningar har ett riskbaserat urval gjorts. Urvalet har genomförts med hjälp av datasökningar på belopp i lämnade deklarationer och genom manuella genomgångar av deklarationer, årsredovisningar och hemsidor m.m. Vid urvalet har särskilt fokus legat på förvärv och försäljningar av verksamheter. Det har även strävats efter att få en spridning så att olika ägandeformer representerats, exempelvis riskkapitalfonder, fysiska personer, kooperativ, stiftelser, ideella föreningar m.m. Både holding- och moderbolag samt verksamhetsdrivande bolag har granskats.

PROMEMORIADatum
2012-12-12Diarienummer
131-296639-12/113

2.3.3 Slumpmässigt urval små och medelstora företag

Antalet aktiebolag som identifierats i de aktuella SNI-koderna och som räknas som små och medelstora företag uppgår till ca 17 000. För att kunna göra en bedömning av frekvensen av skatteplanering i denna grupp företag har Skatteverket valt att genomföra en undersökning baserad på ett slumpmässigt urval.

2.3.4 Riskbaserat urval små och medelstora företag

Även små och medelstora företag ingick i analysen av skatteplanering med räntor. Detta resulterade inte i några utredningar då det vid genomgång av små och medelstora företag inte iaktogs några fall med de strukturer som ingår vid skatteplanering med ränteavdrag. Istället konstaterades att skatteplanering med räntor sannolikt inte förekommer bland små och medelstora företag i välfärdssektorn.

Därefter har ett allmänt riskurval gjorts för den andra delen av uppdraget. För att analysera och granska skatteplaneringen bland små och medelstora företag i välfärdssektorn har Skatteverket gjort urval som är baserade på tidigare erfarenheter av vilken typ av skatteplanering som förekommer bland små och medelstora företag generellt. Urvalet har främst gjorts utifrån datasökningar på belopp i lämnade deklarerationer. Särskilt fokus har legat på försäljningar av företag, men även övriga transaktioner och företeelser har ingått i urvalet.

2.3.5 Särskilt om genomförandet

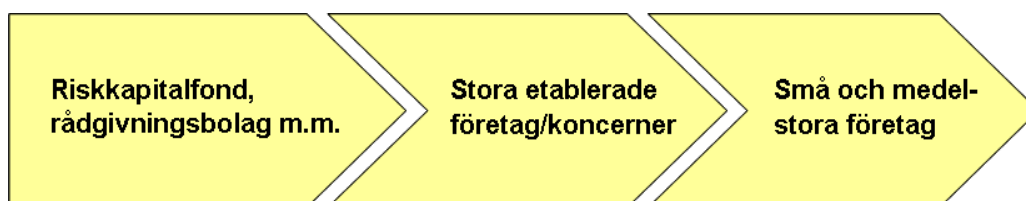
I genomförandefasen har vissa skillnader funnits i arbetsmetodik beroende på storleken på granskat företag. Granskningen av små och medelstora företag har enbart fokuserats på skatteplanering och skatteupplägg medan granskningen av stora företag utvidgats till att även omfatta övriga skattefel. En kort redogörelse för vilka typer av fel som identifierats finns under avsnitt 3.2 nedan.

I ett stort antal fall, främst vad gäller små och medelstora företag, har det redan i den genomgång och analys som görs för att avgöra om en utredning ska inledas kunnat konstateras att företaget/koncernen antingen inte skatteplanerar alls eller åtminstone inte använder kända skatteupplägg (definition i avsnitt 2.2). I sådana fall har inte utredning inletts eftersom slutsatser har kunnat dras på tillgängligt underlag, som t ex årsredovisningar och deklarerationer.

Många av de utredningar som inletts inom ramen för uppdraget har ännu inte kunnat avslutas då tiden för genomförandet varit kort. Rapportens slutsatser baseras därför delvis på information som inhämtats från pågående utredningar.

PROMEMORIADatum
2012-12-12Diarienummer
131-296639-12/113**3 VAD KARTLÄGGNINGEN VISAR****3.1 Särskilt om riskkapitalstrukturen**

En betydande del av de större koncernerna inom välfärdssektorn ägs av s.k. riskkapitalfonder. Tre led med olika aktörer kan urskiljas i de ägarstrukturer som etableras till följd av ett riskkapitalförvärv:

Inom välfärdssektorn förvärvar riskkapitalfonder portföljbolag som utgörs av större etablerade företag/koncerner. Den förvärvade koncernen växer därefter genom ytterligare förvärv av mindre företag.

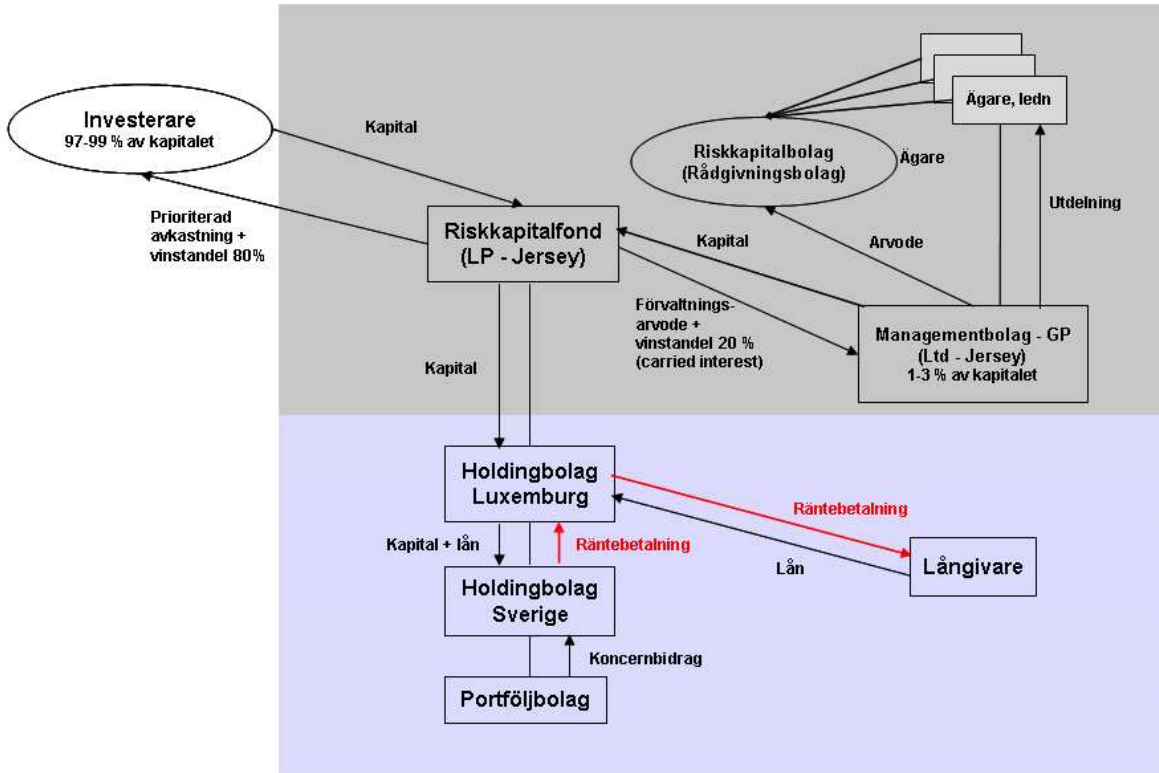
En riskkapitalfond är en kontraktuell överenskommelse mellan ett antal investerare och en eller flera s.k. General Partners oftast belägna på Jersey eller Guernsey. Investerarna satsar ett visst belopp i fonden som General Partner därefter förvaltar. General Partner sluter avtal med ett eller flera rådgivningsbolag ("riskkapitalbolag") som i praktiken tar över investeringsverksamheten. Riskkapitalbolagen och deras anställda kan vara verksamma i Sverige eller annat land.

PROMEMORIA

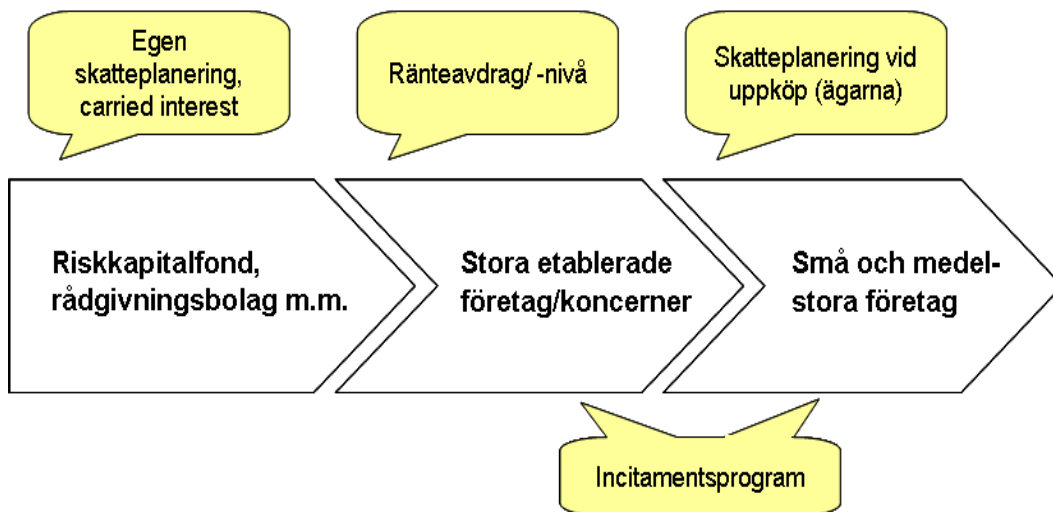
Datum
2012-12-12

Diarienummer
131-296639-12/113

Se följande principskiss över en fondstruktur:

Den skatteplanering som uppmärksammats under kartläggningen kan kopplas till de tre leden av aktörer:

PROMEMORIADatum
2012-12-12Diarienummer
131-296639-12/113

Skatteverket har under flera år genomfört utredningar och kartläggning av riskkapitalbranschen. Den skatteplanering som framförallt har uppmärksammats är en särskild ersättning, carried interest, som en del av de anställda i riskkapitalbolagen får del av. Erfarenheter från dessa utredningar beskrivs i avsnitt 3.1.1 nedan.

Riskkapitalfonder inom den s.k. buy out-sektorn köper etablerade större företag/koncerner, bl. a. inom välfärdssektorn. Förvärven kan exempelvis göras genom utköp från börsen eller köp från en annan riskkapitalfond. Det har vid granskningen framkommit att riskkapitalfonden i samband med de flesta förvärven etablerar ett ränteupplägg i den förvärvade koncernen vilket beskrivs i avsnitt 3.1.2 nedan. Ledande befattningshavare i de uppköpta företagen/koncernerna ges ofta möjlighet att ingå i olika former av incitaments- och aktieägarprogram vilket beskrivs i avsnitt 3.1.3 nedan.

När det etablerade större företaget/koncernen förvärvats av en riskkapitalfond är det vanligt förekommande att välfärdskoncernen växer genom uppköp av mindre företag som ofta är direkt eller indirekt ägda av fysiska personer. I välfärdssektorn har uppmärksammats en hög frekvens av uppköp inom riskkapitalsfären. Det är många gånger fråga om köpeskillingar uppgående till stora belopp. I samband med att de fysiska personerna säljer sina företag är det vanligt att någon form av skatteplanering förekommer vilket beskrivs i avsnitt 3.1.4 nedan. Nyckelpersoner i de mindre företagen ges ofta möjlighet att ingå i olika former av incitaments- och aktieägarprogram efter uppköpet.

Den skatteplanering som uppmärksammats i de ovan beskrivna leden har olika karaktär men omfattningen av skatteplaneringen möjliggörs delvis pga ägandeformen. Det bör dock påpekas att samma typ av skatteplanering, med undantag av carried interest, förekommer även utanför den riskkapitalägda sfären.

3.1.1 Carried interest

Någon granskning av riskkapitalbolag särskilt riktad mot välfärdssektorn har inte genomförts. De riskkapitalbolag som deltagit i förvärv av portföljbolag inom välfärdssektorn har dock tidigare varit föremål för granskning. Det finns inte anledning att anta annat än att även försäljning av portföljbolag inom välfärdssektorn genererar carried interest till riskkapitalfondens förvaltare.

I enlighet med internationell praxis utgår en vinstrelaterad ersättning, s.k. carried interest, till riskkapitalfondens förvaltare. Syftet med carried interest är att ge de personer inom riskkapitalbolagen som aktivt bidrar till att portföljbolagen kan avyttras med vinst ett incitament till att utföra ett bra arbete.

Det finns olika modeller för att beräkna carried interest. Normalt sett ska först investerat kapital betalas tillbaka till investerarna tillsammans med en viss avtalad minimiavkastning, s.k. hurdle rate eller preferred return, normalt 8-10 %. Där-

PROMEMORIADatum
2012-12-12Diarienummer
131-296639-12/113

efter fördelas eventuell överskjutande andel av vinsten (något förenklat) med 80 % till investerarna och 20 % till förvaltaren. Normalt sett appliceras beräkningsmodellen för carried interest på hela fonden och inte på enskilda investeringar, dvs. det är först när fondens samlade realiseringar överstiger det totala åtagna investerade beloppet i fonden och minimiavkastningen därpå som förvaltaren får rätt till carried interest. Dock har förvaltaren ofta rätt att erhålla förskott på carried interest.

Mottagare av carried interest i första ledet är det bolag inom riskkapitalstrukturen som gör den investering på ca 1 % i fonden, som de externa investerarna kräver för att även fondförvaltaren ska ta en risk. Oftast är det fondstrukturens General Partner-bolag, som också är den formelle förvaltaren av fonden, som gör denna investering. Ibland kan dock investeringen göras av ett annat bolag, beläget på Jersey eller Guernsey, som kallas för initial limited partner (ILP). I sådant fall är det detta bolag som är mottagare av carried interest.

Mottagare av carried interest i andra ledet är de partners/investment managers som är anställda i rådgivningsbolaget, till vilka carried interest slussas vidare på olika sätt.

Riskkapitalbolagen anser att carried interest utgör en andel av fondens kapitalvinst, som riskkapitalgruppen förhandlat sig till i samband med fondens bildande och att carried interest därmed är en kapitalinkomst. Man menar därför att det är rätt att bolaget på Jersey eller Guernsey, som gjort investeringen, erhåller carried interest.

Den carried interest som slussas vidare från bolaget på Jersey eller Guernsey till de anställda i rådgivningsbolaget som ränta på lån, utdelningar eller aktieinlösen tas upp som en kapitalinkomst av de anställda alternativt inte alls om inkomsten gått in i en kapitalförsäkring.

Skatteverkets uppfattning är att carried interest är en prestationsbaserad ersättning, då de externa investerarna avstår från en del av sin kapitalvinst pga. det vinstskapande arbete som de anställda utför i fondförvaltningen. Eftersom arbetsprestationerna utförs i det rådgivningsbolag som fondförvaltarna är anställda i ska carried interest rätteligen tas upp som en inkomst av näringsverksamhet i rådgivningsbolaget.

Skatteverkets uppfattning är vidare att den carried interest som inte kommer in i rådgivningsbolaget, utan slussas vidare till de anställda i rådgivningsbolaget på andra vägar, ska tas upp av den anställde som inkomst av tjänst. Detta då carried interesten härrör från rådgivningsbolagets verksamhet och den anställdes arbete där.

PROMEMORIADatum
2012-12-12Diarienummer
131-296639-12/113

Förvaltningsrätten har nyligen i en dom delat Skatteverkets uppfattning att carried interest ska tas upp som en inkomst av näringsverksamhet i rådgivningsbolaget. Domen innebär också att carried interest ses som lön för de anställda rådgivarna och att bolaget därför ska påföras arbetsgivaravgifter. Domstolsprocesser i frågan kommer att fortsätta.

3.1.2 Räntor

En delrapport om skatteplanering med ränteavdrag inom välfärdssektorn har lämnats 2012-04-27. Härefter har viss ytterligare information framkommit i samband med fortsatta skatteutredningar av räntenivåer på ägarlån. Denna kompletterande information innebär ingen större förändring av huvuddragen i den tidigare rapporten. I det följande lämnas en kort sammanfattning av delrapportens innehåll med uppdatering av nytillkomna uppgifter

Allmän beskrivning av undersökta fall

Huvuddelen av de privata vårdföretagen drivs av fristående företag som inte ingår i en koncern. Många av dessa företag är relativt små och kan avse t.ex. en enskild vårdinrättning eller en skola. Dessa fristående företag, liksom även helsvenska koncerner, antas normalt inte utnyttja räntor i skatteplaneringssyfte. Någon särskild utredning har därför inte skett avseende dessa företag. Nämda företag bedöms stå för ungefär två tredjedelar av den totala omsättningen hos välfärdsföretagen.

Stora koncerner inom välfärdssektorn ägs normalt av riskkapitalfonder med säte i andra länder. Ägarbolagen är placerade på Jersey, Guernsey eller Luxemburg. Några ägs också av ett svenskt investmentföretag. Det är dessa koncerner som oftast utnyttjar finansieringsstrukturer för att utnyttja ränteavdrag för att sänka bolagsskatten. Ägande genom riskkapitalfonder expanderar genom uppköp av mindre företag inom välfärdssektorn.

Riskkapitalförvärv som sker inom välfärdssektorn avser normalt inte riskinvesteringar i egentlig mening där satsning sker på groddföretag och liknande företag som behöver kapital för en osäker och riskfylld verksamhet (venture capital). I stället är det oftast fråga om s.k. buy-outs av etablerade verksamheter med välprognostiserade kassaflöden. Detta är fallet även vid förvärv av enskilda skolor eller vårdcentraler. De lånemedel som kommer från ägare och externa långivare vid förvärven går till de tidigare ägarna och kommer således inte de förvärvade välfärdsföretagen till del.

Ränteavdrag i riskkapitalstrukturer

Av de 23 koncerner som studerats närmare har 18 förvärvats av s.k. riskkapitalbolag. De övriga fem ägs av moderbolag i Tyskland (1) och i Finland (1)

PROMEMORIADatum
2012-12-12Diarienummer
131-296639-12/113

respektive helt eller delvis av ett svenskt investmentföretag (3). De förvärv som investmentföretaget gjort har stora likheter med riskkapitalförvärv. Riskkapitalbolagens förvärv innebär ofta ett kortsiktigt ägande, där det inte är ovanligt att en riskkapitalfond säljer koncernen vidare till annat riskkapitalbolag efter 3-7 år. Grundstrukturen i förvärven är väldigt likartad, även om detaljerna kan skilja sig åt.

En riskkapitalfond bygger upp en förvärvsstruktur med mellanliggande icke rörelsedrivande bolag (holdingbolag) såväl i utlandet som i Sverige. Begreppet fond är ett något oegentligt begrepp, eftersom det ofta är fråga om ett samgående i form av avtal (exempelvis Limited Liability Company) mellan företrädare för riskkapitalbolaget, investerare m.fl. För att få en full skattemässig effekt utses ett nybildat holdingbolag i Sverige till förvärvsbolag, som finansierar förvärvet av välfärdskoncernen nästan uteslutande med lån. Lånen kommer dels från banker och andra utomstående långgivare och dels från fondens ägarbolag i utlandet.

Det svenska förvärvsbolagets ränteavdrag avseende ägarlån och banklån är så stora att de överstiger de vinster som genereras inom välfärdskoncernen. För att kvitta vinsterna mot ränteavdragen lämnar välfärdskoncernen koncernbidrag till det svenska förvärvsbolaget. Koncernbidraget är skattemässigt avdragsgillt hos välfärdskoncernen, medan det är skattepliktigt hos förvärvsbolaget, där kvittning mot ränteavdraget sker.

Ägarbolagen har, enligt vad Skatteverket erfar, inte i något fall beskattats för ränteinkomsterna. Utredningen visar att riskkapitalfonderna i ungefär hälften av fallen uppnått detta genom att placera långgivaren till ägarlånen på någon av de engelska kanalöarna Jersey eller Guernsey, eftersom dessa jurisdiktioner saknar inkomstbeskattning av sådana inkomster. Den andra hälften av fallen avser långivning från bolag i Luxemburg, där beskattningen undviks genom användande av finansiella hybrider, oftast olika varianter av PEC (Preferred Equity Certificates).

Ägande via investmentföretag

Ett svenskt investmentföretag som äger tre av välfärdskoncernerna (en genom 50 % ägande) har vid förvärvet byggt upp en motsvarande räntestruktur för att minimera beskattningen hos välfärdskoncernen. I de fall som utretts har ägarlånen slussats från investmentföretaget som då i praktiken inte beskattas för räntan genom att bolaget medges fullt avdrag för utdelning till bakomliggande aktieägare. Investmentföretaget kan därmed uppnå samma skatteeffekter som riskkapitalbolagen.

PROMEMORIADatum
2012-12-12Diarienummer
131-296639-12/113*Syftet med förvärvs- och lånestrukturerna*

De skatteoptimerade förvärvsstrukturerna bygger på två byggstenar. För det första skapas en nedtryckt förvärvsfinansiering (s.k. push-down) hos ett svenskt holdingbolag där skuldsättningen är så hög att räntorna helt eller delvis raderar ut beskattningsunderlaget hos den köpta koncernen. Den andra byggstenen är att ägarlånen sker från ett koncernbolag som inte beskattas för räntan. Därmed skapas en skatteförmån som skapar ytterligare vinster för riskkapitalbolaget. Genom att räntan ofta läggs på en mycket hög nivå, ofta 12-15 %, ökar den skattemässiga effekten ytterligare. Normalt betalas inte räntan kontant utan läggs till skulden, vilket leder till att ränteströmmen kan fördubblas på en femårsperiod.

Byte av räkenskapsår

Ytterligare ett sätt att optimera effekten av ränteavdragen är att ändra räkenskapsåret från kalenderår till s.k. brutet räkenskapsår, ex. 30 april, och sedan byta tillbaka till kalenderår. Så har skett i åtta av riskkapitalförvärven. Eftersom koncernbidrag bara kan lämnas om bolagen är helägda under hela året kan problem uppkomma om en vinstgivande koncern har kalenderår som räkenskapsår (vilket är det vanliga) och förvärvet sker i början av året. Bolagsskatt måste i sådana fall betalas för välfärdsföretagens vinster under förvärvsåret. Detta kan dock undvikas genom bytena av räkenskapsår. Detta medför att koncernen då måste upprätta två bokslut, ha två bolagsstämmor, lämna två revisionsberättelser, upprätta inkomstdeklarationer för två taxeringar osv. Men vinsterna av arrangementet kan vara stora. En av välfärdskoncernerna har därigenom kunnat minska skatteunderlaget med mer än 700 miljoner kronor.

Ränteavdrag

Av de undersökta välfärdskoncernerna har de årliga ränteavdragen avseende förvärvslån uppgått till ungefär 2,8 miljarder kronor, varav räntorna på ägarlånen uppgår till cirka 2 miljarder kronor. Inom vissa koncerner har dessutom stora skattemässiga underskott byggts upp, totalt ungefär 2,7 miljarder kronor, vilka kan utnyttjas mot vinster under kommande år utan begränsning.

Räntenivån på ägarlånen ligger möjligen något i underkant jämfört med riskkapitalbranschen i övrigt. Av undersökta förvärv, där uppgift finns om räntenivån, ligger den på 15 % i fyra fall, 11-13 % i fem fall och 9-10 % i fyra fall. I fyra koncerner är räntenivån betydligt lägre, Stibor + 1-2,5 % och 3 %. Två av dessa koncerner kontrolleras inte av riskkapitalbolag.

Bolagsskatt

Av de 23 undersökta koncernerna betalade 17 koncerner (alla riskkapitalägda) ingen eller obetydlig bolagsskatt vid 2011 års taxering, medan sex koncerner

PROMEMORIADatum
2012-12-12Diarienummer
131-296639-12/113

betalade mellan 4 och 15 miljoner kr i bolagsskatt. Att de flesta koncerner betalar ingen eller mycket låg bolagsskatt kan ses som anmärkningsvärt eftersom flera av koncernerna redovisar höga rörelsevinst, vilka genom utdelning och räntebetalningar förs upp till ägarna. Detta bekräftar den bild av vad som händer vid riskkapitalförvärv som tidigare redovisats av Skatteverket, dvs. att koncerner som förvärvats av riskkapitalbolaget i mer än 90 % av fallen inte betalade någon bolagsskatt efter förvärven.

Interna andelsöverlåtelser

I ett fåtal fall av de undersökta koncernerna finns förmodade interna andelsöverlåtelser som kan innebära att den särskilda lagen om ränteavdragsbegränsningar från 2009 kan vara tillämplig. Utredningarna har ännu inte kommit så långt att det är klart om ränteavdrag ska vägras på denna grund.

Skatteverkets ifrågasättande av räntenivåer

Skatteverket har utrett drygt ett tiotal av riskkapitalförvärven inom välfärdssektorn för bedömning av om räntenivåerna på ägarlånen är att anse som marknadsmässiga. Några utredningar inom välfärdssektorn är pågående, medan andra har avslutats. I de fall omprövningsbeslut finns har avdrag för räntor om totalt ca 1,1 miljarder kronor inte godtagits. Skatteverket har därutöver i pågående ärenden övervägt att vägra ränteavdrag med ytterligare 230 miljoner kronor.

Rättsläget är för närvarande oklart. Sex mål, som i huvudsak inte avser bolag inom välfärdssektorn, har prövats av Förvaltningsrätten i Stockholm. Förvaltningsrätten har anslutit sig till Skatteverkets bedömning av räntenivåerna. Två av dessa mål har nyligen prövats av Kammarrätten i Stockholm, varav ett rör ett bolag i välfärdssektorn. Kammarrätten har i domarna godtagit de räntenivåer som yrkats av företagen.

Ny räntelagstiftning

Den räntelagstiftning som nyligen beslutats och som gäller från 2013 bedöms få en starkt begränsande effekt på etableringen av ägarlån. Däremot kan förväntas att välfärdskoncernerna även i framtiden kommer att betala låg eller ingen bolagsskatt i Sverige beroende på räntebelastningen avseende de betydande banklånen och till följd av att koncernerna kan utnyttja skattemässiga underskott som byggts upp under tidigare år.

3.1.3 Incitamentsprogram

Skatteverket har bland välfärdsföretag med kopplingar till riskkapitalsfären identifierat olika typer av incitamentsprogram och liknande, där anställda av

PROMEMORIADatum
2012-12-12Diarienummer
131-296639-12/113

arbetsgivaren erbjuds att förvärva aktier eller andra värdepapper i bolaget eller i ett bolag i samma koncern.

Incitamentsprogram är ett sätt att utöver lön belöna personalen och samtidigt skapa ett långsiktigt engagemang och öka motivationen hos de anställda genom att den anställda erbjuds att förvärva aktier eller andra värdepapper i bolaget eller i ett bolag i samma koncern. Programmen ses även som ett konkurrensmedel för att behålla och attrahera nya kompetenta medarbetare och används ofta för att belöna personer på ledningsnivå i företaget. En del av den ersättning som utgår på grund av anställningen (aktiernas eventuella värdeökning) beskattas således i kapital. Det är inte ovanligt att incitamentsprogram förekommer bland större företag, och de förekommer också bland företag i välfärdssektorn.

Vid större företags uppköp av mindre företag är det heller inte ovanligt att ägarna till de uppköpta företagen stannar kvar som anställda och erbjuds att behålla aktier i bolaget eller att köpa aktier i ett bolag i samma koncern. Om ersättningen som den anställde betalar för aktierna (eller andra former av värdepapper) understiger marknadsvärdet kan en förmån uppkomma som ska beskattas som inkomst av tjänst och utgöra underlag för arbetsgivaravgifter. Värderingen av aktierna är således avgörande för de skattemässiga konsekvenserna.

Inom ramen för denna granskning av företag i välfärdssektorn har Skatteverket identifierat ett antal fall kopplade till uppköp, där den av bolaget och den anställde gjorda värderingen inte ansetts stämma överens med marknadsvärdet. Som exempel kan nämnas ett av fallen som Skatteverket granskat: Ett vårdbolag lanserade en lösning där en läkare i samband med att hans bolag köptes upp fick teckna aktier för 100 000 kronor styck i det uppköpande bolaget. I ett prospekt som Skatteverket tagit del av framhäver bolaget att det finns risk för upptaxering eftersom priset är väsentligt lägre än marknadsvärdet. Efter förfrågan från Skatteverket återgick köpet, detta samma dag som bolaget mottog förfrågan.

3.1.4 Införsäljning av mindre företag (t.ex. FÅAB) till riskkapitalsfären

Skatteverket har granskat ett antal försäljningar av mindre företag, främst fåmansbolag, in till riskkapitalsfären för att undersöka om skatteplanering har förekommit bland delägarna i samband med försäljningen.

Skatteverket har identifierat ett fåtal fall där det förekommer skatteupplägg, t ex med utländska holdingbolag på Cypern. I övrigt är den skatteplanering som identifierats i enlighet med gällande regler, se beskrivning nedan.

I en majoritet av fallen som Skatteverket har granskat har försäljningen skett indirekt via ett holdingbolag. Många har redan sedan tidigare en ägarstruktur med ett holdingbolag i toppen, framför allt vad gäller medelstora företag. Andra bildar holdingbolaget i direkt samband med försäljningen.

PROMEMORIADatum
2012-12-12Diarienummer
131-296639-12/113

Det är holdingbolaget som säljer det verksamhetsdrivande bolaget till en extern part. Förfarandet innebär att så kallade trädabolag tillskapas där endast kapitalförvaltning bedrivs. Ersättningen kan sedan successivt delas ut från holdingbolaget och beskattas som kapital hos delägaren, om utdelningen årligen inte överstiger utdelningsutrymmet. Utdelning överstigande utdelningsutrymmet beskattas som inkomst av tjänst. Efter en karenstid om fem år kan utdelning göras obegränsat utan att beskattning sker i tjänst.

Genom att bilda holdingbolaget några år innan försäljningen går det att bygga upp ett sparutdelningsutrymme genom att nyttja den sk förenklingsregeln (som innebär att utdelningsutrymmet baseras på inkomstbasbeloppet istället för att baseras på löneunderlaget). Det finns några fall där bolagen bildats precis innan ett årsskifte, på så sätt kan ytterligare ett år användas för att bygga upp utdelningsutrymme inför försäljningen. De som använder denna metod har ofta löner understigande takbeloppen vilket gör att det inte blir fördelaktigt att använda löneunderlag för utdelningsutrymmet.

3.2 Områden

För att undersöka om det finns skillnader i skatteplaneringen mellan olika områden inom välfärdssektorn har granskningen och analysen, främst vad gäller de stora företagen, delats upp på de olika områden som anges i avsnitt 2.3.1.

3.2.1 Utbildning

Granskningen av stora företag

Granskade företag är ägarledda (FÅAB, 4 st), ägs i utländska koncerner (1 st.) respektive inom riskkapitalsfären (6 st.).

Inga direkta skatteupplägg har identifierats under granskningen förutom upplägg med räntor (förekommer hos företag ägda inom riskkapitalsfären). Risken för skatteupplägg hos företag ägda inom riskkapitalsfären bedöms som medelhög och avser då främst upplägg på ränteområdet, här förekommer även höga räntenivåer. Risken för skatteupplägg hos övriga företag som verkar inom området bedöms som låg.

Vissa fel har uppmärksammats hos granskade bolag;

- bristande administrativa rutiner har medfört felaktigheter i bokföring och/eller skatteredovisning
- momsfel främst vad gäller blandad verksamhet
- mindre felaktigheter i redovisning av ersättning till anställda
- felaktiga justeringar i inkomstdeklarationen
- felperiodisering, belopp som kostnadsförts direkt istället för att aktiveras

PROMEMORIADatum
2012-12-12Diarienummer
131-296639-12/113

- ej avdragsgilla kostnader i samband med försäljning av dotterbolag avdragna i inkomstdeklarationen

Frekvensen av fel i skatteredovisningen bedöms inte som högre inom området än vad som är sedvanligt.

Granskningen av små och medelstora företag

Den skatteplanering som har identifierats bland små och medelstora företag har företrädesvis kopplingar till försäljning eller avveckling av företagen. Förfarandet sker då oftast på samma sätt som beskrivs i avsnitt 3.1.4 ovan. Vissa fel, som ej avdragsgilla kostnader, har noterats, men frekvensen av fel bedöms inte som högre än vad som är sedvanligt.

3.2.2 Apotek

Endast stora företag har ingått i granskningen.

Granskade företag ägs i utländska koncerner (2 st.) respektive inom riskkapitalsfären (2 st.).

Inga direkta skatteupplägg har identifierats under granskningen förutom upplägg med räntor (förekommer hos företag ägda inom riskkapitalsfären). Risken för skatteupplägg hos företag ägda inom riskkapitalsfären bedöms som hög och avser då främst upplägg på ränteområdet, här förekommer även höga räntenivåer. Risken för skatteupplägg hos övriga företag som verkar inom området bedöms som låg.

Vissa fel har uppmärksammats hos granskade bolag;

- momsfel främst vad gäller blandad verksamhet
- konferenskostnader

Frekvensen av fel i skatteredovisningen bedöms inte som högre inom området än vad som är sedvanligt.

3.2.3 Ambulans

Endast stora företag har ingått i granskningen.

Granskade företag är ägarledda (FÅAB).

Inga direkta skatteupplägg har identifierats under granskningen och risken för skatteupplägg hos företag som verkar inom området bedöms som låg.

Vissa fel har uppmärksammats hos granskade bolag;

PROMEMORIADatum
2012-12-12Diarienummer
131-296639-12/113

- bristande administrativa rutiner har medfört felaktigheter i bokföring och/eller skatteredovisning
- avdrag har yrkats för privata kostnader
- incitamentsprogram till företagsledning med för lågt värderade aktier

Frekvensen av fel i skatteredovisningen bedöms inte som högre inom området än vad som är sedvanligt hos ägarledda företag.

3.2.4 Öppna sociala insatser (assistans mm)

Granskningen av stora företag

De flesta av granskade företag är ägarledda (FÅAB, 5 st. av 7 granskade), övriga ägs delvis inom riskkapitalsfären.

Inga direkta skatteupplägg har identifierats under granskningen och risken för skatteupplägg hos företag som verkar inom området bedöms som låg.

Vissa fel har uppmärksammats hos granskade bolag;

- bristande administrativa rutiner har medfört felaktigheter i bokföring och/eller skatteredovisning
- avdrag har yrkats för privata kostnader
- resor som inte genomförts har kostnadsförts, dessutom har skattefria utlands-traktamenten tagits ut i anslutning till dessa
- momsfel främst vad gäller blandad verksamhet
- mindre felaktigheter i redovisning av ersättning till anställda

Frekvensen av fel i skatteredovisningen bedöms inte som högre inom området än vad som är sedvanligt hos ägarledda företag. Däremot kan samma typ av fel förekomma hos stora företag som beskrivits avseende små och medelstora företag, se nedan om granskning i andra kontrollinsatser.

Företrädare för granskade företag har i några fall uttryckt önskemål om tydligare anvisningar och riktlinjer;

- från Skatteverket anvisningar avseende skattemässig hantering av andra ersättningar än lön till assistenter
- från Försäkringskassan information till brukare avseende hur ersättningen från Försäkringskassan får användas

Granskningen av små och medelstora företag

Den skatteplanering som har identifierats bland små och medelstora företag inom ramen för detta uppdrag har företrädesvis kopplingar till försäljning eller avveckling av företagen, och sker då oftast så som beskrivits i avsnitt 3.1.4. Vissa fall av fel, som t ex oredovisade utdelningar, har noterats.

PROMEMORIADatum
2012-12-12Diarienummer
131-296639-12/113*Erfarenheter från granskning av små och medelstora företag i andra kontrollinsatser*

Samhällets kostnad för assistansersättning har ökat kraftigt de senaste åren, samtidigt har ett antal bedrägerifall upptäckts. Försäkringskassan har initierat en myndighetssamverkan mot fusk med assistansersättningar.

Skatteverket har under 2012 slutfört en särskild granskning med urval inriktat mot skattefusk hos bolag som anordnar personlig assistans. Granskningsinsatsen har riktats mot mindre företag och visar på omfattande felaktigheter. Skatteundandraganden förekommer framför allt i form av avdrag för privata kostnader.

En rad problem som i första hand inte berör beskattningen, utan hanteringen av ersättningar som betalas ut från Försäkringskassan, har också identifierats. Slutsatsen efter genomförd granskning är att problemen i första hand bör åtgärdas genom att Försäkringskassan genomför löpande kontroll av assistansbolagen.

Ett skatteupplägg i ett medelstort assistansbolag har också uppmärksammats i samband med att det sålts till ett riskkapitalbolag. Vinster på mer än 1 miljard kronor har obeskattade förts till säljarnas egna bolag i Luxemburg och förfarandet har ifrågasatts av Skatteverket.

3.2.5 Vård och omsorg i boende

Granskningen av stora företag

De flesta granskade företag ägs inom riskkapital/investmentbolagsfären (10 st). Av övriga granskade företag är ett företag ägt av en stiftelse och det andra är ett utlandsägt fåmansföretag. Av de granskade företagen är det 3 bolag som bedriver verksamhet inom Vård och omsorg i boende, resterande är moder- och holdingbolag.

Inga direkta skatteupplägg har identifierats under granskningen förutom upplägg med räntor (förekommer hos företag ägda inom riskkapitalsfären).

Risken för skatteupplägg hos företag ägda inom riskkapitalsfären bedöms som hög och avser då främst upplägg på ränteområdet, här förekommer även höga räntenivåer. Risken för skatteupplägg hos övriga företag som verkar inom området bedöms som låg.

Vissa fel har uppmärksammats hos granskade bolag;

- felperiodisering, belopp som kostnadsförts direkt istället för att aktiveras
- avdrag för förvärvskostnader för aktier
- avdrag för ingående moms på förvärvskostnader för aktie

PROMEMORIADatum
2012-12-12Diarienummer
131-296639-12/113

Inga verksamhetspecifika skattefrågor har identifierats. Frekvensen av fel i skatteredovisningen bedöms inte som högre inom området än vad som är sedvanligt.

Granskningen av små och medelstora företag

Den skatteplanering som har identifierats bland små och medelstora företag har företrädesvis kopplingar till försäljning eller avveckling av företagen och sker oftast som det beskrivs under avsnitt 3.1.4 ovan.

3.2.6 Hälsa- och sjukvård samt tandvård*Granskningen av stora företag*

De flesta granskade företag ägs inom riskkapital/investmentbolagsfären (8 st), de övriga bedrivs kooperativt (3 st) respektive ägarlett på annat sätt (FÅAB 1 st).

Inga direkta skatteupplägg har identifierats under granskningen förutom upplägg med räntor (förekommer hos företag ägda inom riskkapitalsfären).

Risken för skatteupplägg hos företag ägda inom riskkapitalsfären bedöms som hög och avser då främst upplägg på ränteområdet, här förekommer även höga räntenivåer. Risken för skatteupplägg hos övriga företag som verkar inom området bedöms som låg.

Vissa fel har identifierats hos granskade bolag;

- prestationsbaserad tilläggsköpeskilling har inte behandlats som lön
- mindre felaktigheter i redovisning av ersättning till anställda
- momsfel gällande s.k blandad verksamhet
- diverse kostnader som inte är avdragsgilla i inkomstdeklarationen

I några av de granskade företagen, varav ett relativt stort, har det visat sig finnas stora brister i redovisningen och internkontrollen. Bristerna gör företagen svårkontrollerade och risken för fel bedöms därför vara hög.

En företeelse som inte är så vanlig bland stora företag men som uppmärksammats i ett fall är att verksamheten bedrivs av personer verksamma i bolaget genom små relativt självständiga enheter med en gemensam övergripande administrativ funktion. Strukturen medför att det föreligger risk för samma typ av fel som i ett litet ägarlett företag exempelvis kostnader av privat karaktär.

En sedan tidigare känd företeelse som uppmärksammats i ett fall är att delägare i stora FÅAB, med många anställda, kan välja att istället för lön ta ut sin ersättning i form av lågbeskattad utdelning (beskattas som kapital med 20 % beskattning).

PROMEMORIADatum
2012-12-12Diarienummer
131-296639-12/113

Enligt de s.k. 3:12-reglerna (57 kap. inkomstskattelagen) beskattas utdelning från ett FÅAB i tjänst men under vissa förutsättningar får dock hela/del av utdelningen beskattas i kapital. Vid beräkning av hur stor utdelning som får beskattas som kapitalinkomst tas hänsyn till företagets lönesumma, den s.k. lönesummeregeln. Detta medför att delägarna till det granskade företaget, som har ett stort antal (högavlönade) anställda kan ta ut mycket stora belopp som lågbeskattad utdelning. Reglernas utformning ger incitament för företagsledaren att inte ta ut mer lön från företaget än vad som leder till att löneutrymmet används maximalt. Därefter tas resterande del av vinsten ut som utdelning med en beskattning i kapital på 20 %. För att maximera utrymmet för lågbeskattad utdelning måste en lön på minst 511 000 kronor tas ut (gäller taxeringsåret 2012). Denna form av skatteplanering är helt i enlighet med gällande regler.

I några av de granskade företagen förekommer det också en hög grad av inhyrda läkare och tandläkare. Inhyrningen sker delvis från bemanningsföretag men i ett relativt stort antal fall faktureras arvodet direkt från läkarens eller tandläkarens egna företag. Det är inte ovanligt att den huvudsakliga inkomsten i det fakturerande företaget kommer från en och samma uppdragsgivare. Normalt bedöms risken för skattefel vara större när en uppdragstagare fakturerar sin ersättning från eget företag jämfört med om lön betalas ut och redovisas på kontrolluppgift.

Granskningen av små och medelstora företag

Den skatteplanering som har identifierats bland små och medelstora företag har företrädesvis koppling till försäljning och avveckling av företagen. Skatteplaneringen sker då oftast som beskrivits i avsnitt 3.1.4 ovan.

Några fall av skattupplägg har också uppmärksamrats. Som exempel kan nämnas en konstruktion där två delägare skapar ett korsvist ägande av aktier i varandras bolag. Man menar att dessa aktier ska betraktas som okvalificerade andelar och att utdelningen därför ska beskattas i kapital. Samtidigt tar man ut utdelning understigande gränsvärdet på de kvalificerade andelarna. Därigenom undviks beskattning i tjänst

Vissa fel som oredovisade utdelningar och andelsförsäljningar har också noterats.

Erfarenheter från granskning av små och medelstora företag i andra kontrollinsatser

Skatteverket har i flera pågående ärenden kunnat konstatera att läkare i skatteundandragande syfte registrerar företag utomlands. Läkarna hyrs tillfälligt in av landstingen, s.k. stafettläkare, via etablerade läkarbemanningsföretag. Landstingen betalar ersättning till bemanningsföretagen som sedan lämnar ersättningen vidare till läkarnas utländska företag.

PROMEMORIA

Datum
2012-12-12Diarienummer
131-296639-12/113

Skatteverket har sedan tidigare genomförda utredningar erfarenhet av ett avancerat skatteupplägg där närmare 40 tandläkare ingick i en ägarstruktur som skatteplanerade genom kapitalförsäkringar:

Tandläkarna hade egna bolag som ägdes av ett svenskt bolag. Tandläkarna tog ut relativt låga löner medan de vinster som uppkom i tandläkarbolagen lämnades som koncernbidrag till det svenska moderbolaget. Betalningar överfördes till moderbolaget som förskott på koncernbidragen. Moderbolaget förde mottagna vinster vidare till holländska bolag högre upp i ägarstrukturen som i sin tur gjorde inbetalningar på kapitalförsäkringar som ägdes av respektive tandläkare. Detta möjliggjordes genom en struktur av bolag och låneförbindelser som det svenska moderbolaget tillhandahöll. 60 % av de vinster som fördes upp till moderbolaget i form av koncernbidrag återfördes till tandläkarna genom inbetalningar på kapitalförsäkringar. Tandläkarna förde över pengar från sina kapitalförsäkringar till konton i Sverige som de själva disponerade.

Skatteverket har ansett att den verkliga innebörden av transaktionerna är att 60 % av de betalningar som redovisats som förskott på koncernbidrag till moderbolaget utgör lön. Tandläkarna har beskattats för lön i takt med att betalningarna överförts till moderbolaget. Kammarrätten i Stockholm har i domar under år 2011 haft samma syn som Skatteverket. Högsta förvaltningsdomstolen beviljade inte prövningstillstånd.

I samband med detta uppkom också frågor kring avdragsrätt för räntor på lån som ingått i upplägget. Även här har domstolarna delat Skatteverkets uppfattning och inte medgett avdrag.

Under åren 2009 och 2010 genomförde Skatteverket revisioner av företag inom tandvården. 101 tandvårdsföretag valdes ut slumpmässigt samt ytterligare 30 tandvårdsföretag där det fanns indikationer på att något var fel. Både intäkter och kostnader granskades. De fel som uppmärksammades var inte specifika för tandvårdsföretag utan var representativa för små och medelstora företag.

Skatteverket har också granskat s.k. *ersättningsetableringar* hos läkare och sjukgymnaster. Privatpraktiserande läkare och sjukgymnaster som verkar under den s.k. nationella taxan kan fr. o. m. 2009 överlåta sin rätt till ersättning för utförd vård från landsting (ersättningsetablering). Det möjliggör för annan läkare/sjukgymnast att ingå samverkansavtal med landstinget med motsvarande villkor och överta rättigheten att debitera landstinget för utförd vård. Att kunna förskriva landsting/region är närmast en nödvändighet för att kunna bedriva läkarvård och sjukgymnastik i privat praktik. Rättigheten som innehas av läkaren/sjukgymnasten personligen betingar vanligen ett väsentligt värde.

PROMEMORIADatum
2012-12-12Diarienummer
131-296639-12/113

Skatteverket granskar sedan 2009 hur läkare och sjukgymnaster redovisar sina försäljningar i samband med ersättningsetablering. Skatteverkets uppfattning är att det är läkaren/sjukgymnasten personligen som ska beskattas för den del av köpeskillingen som avser rättigheten att ta betalt från landstinget för utförd vård. Beloppet ska redovisas som inkomst av näringsverksamhet (Skatteverkets ställningstagande dnr 131-818441-09-11).

Sedan möjligheten att överlåta verksamheten genom ersättningsetablering tillkom 2009 har ca 300 överlåtelser skett i landstings/regioners regi. Ca 150 försäljningar genomförda åren 2009 och 2010 har granskats. Skatteverket har även genomfört informationsinsatser för att redovisningen ska bli rätt från början. Större delen av utredningarna har lett till betydande beloppsmässiga ändringar. De vanligaste felen är att de läkare/sjukgymnaster som driver aktiebolag redovisar försäljningen av etableringsrätten i sitt aktiebolag eller att säljaren redovisar försäljningen som kapitalinkomst. Det har även påträffats fall där ingen redovisning alls skett i inkomstdeklarationen.

3.3 Slumpundersökning

Skatteverkets riskbaserade kontroller är inriktade mot att hitta just de företag som skatteplanerat. En kontroll som är inriktad på att hitta företag som skatteplanerar ger därför inte en rättvisande bild av hur utbredd skatteplaneringen är bland samtliga företag.

Det finns ungefär 17 000 små och medelstora företag i välfärdssektorn. Eftersom det inte är möjligt att granska samtliga dessa företag, har Skatteverket för att kunna besvara frågan om med vilken frekvens som dessa företag ägnar sig åt skatteplanering valt att genomföra en *slumpmässig undersökning*.

Genom att helt slumpmässigt välja ut ett visst begränsat antal små och medelstora bolag i välfärdssektorn och studera förekomsten av skatteplanering bland dessa, går det att med viss grad av statistisk säkerhet dra slutsatser om förekomsten av skatteplanering bland samtliga små och medelstora bolag i välfärdssektorn. Skatteverkets undersökning visar att endast ett par procent av företagen enligt Skatteverkets bedömning har ägnat sig åt skatteplanering.

3.3.1 Tolkning av resultatet

En brist i undersökningen är dock att den korta tid som stått till förfogande inte medgett någon djupare granskning av bolagen. Det kan därför finnas skatteplanering som inte uppmärksammats. Vidare har Skatteverket som nämnts ovan inte rätt att endast i kartläggningssyfte genomföra utredningar, vilket ytterligare ökar risken för att skatteplanering inte identifierats.

PROMEMORIADatum
2012-12-12Diarienummer
131-296639-12/113

Det kan finnas skillnader i skatteplanering mellan olika branscher och områden. Ett sätt att undersöka sådana skillnader är att ta hänsyn till detta i urvalet. En brist i undersökningen kan därför sägas vara att det slumpmässiga urvalet gjorts från hela populationen. Det innebär att resultatet endast är giltigt för populationen som helhet – förekomsten av skatteplanering kan alltså variera mellan olika branscher och områden utan att detta avspeglas i resultatet.

De fall av skatteplanering som noterats i undersökningen är kopplade till försäljning av företaget. Bland de försäljningar som sker uppskattar Skatteverket frekvensen av skatteplanering som hög, men den sker i enlighet med gällande regler.

3.3.2 Undersökningens tillförlitlighet

Resultatet som redovisats har en viss osäkerhet på grund av olika felkällor som uppkommer i alla undersökningar. För att göra en bedömning av felens betydelse brukar man skilja på urvalsfel och icke-urvalsfel. Urvalsfel uppstår, som namnet antyder, till följd av att endast ett urval från populationen undersöks. Icke-urvalsfel brukar i sin tur uppdelas i mätfel och bortfallsfel.

Det som undersökningen syftar till att visa är andelen som skatteplanerar. Andelen uttrycks som ”antalet som skatteplanerar”/”antalet som ingått i undersökningen”.

Urvalsfel

Den osäkerhet som uppstår till följd av att en urvalsundersökning genomförs, brukar ofta uttryckas i form av ett konfidensintervall (felmarginal). Det innebär för ett 95-procentigt konfidensintervall, som undersökningen utgått från, att om en och samma undersökning skulle upprepas ett stort antal gånger, så skulle det sökta värdet i 95 fall av 100 ligga inom intervallets gränser.

Mätfel

För att få en god datakvalitet (lite mätfel) är det väsentligt att arbetssättet varit detsamma bland de som utfört undersökningen. Det är också väsentligt att bedömningarna inte varierar nämnvärt. För undersökningen har detta bland annat säkrats genom fastställda mallar och regelbundna avstämningar kring vad undersökningen visat.

Övriga faktorer som påverkar mätfelet är som nämnts ovan den översiktlighet som varit nödvändig med hänsyn till tiden som stått till förfogande samt att Skatteverket inte har rätt att göra utredningar i kartläggningssyfte.

De åtgärder som gjorts för att få en enhetlig och tillfredsställande mätning bedöms trots allt vara tillräckliga och resultatet därför av god kvalitet.

PROMEMORIADatum
2012-12-12Diarienummer
131-296639-12/113*Bortfallsfel*

Av de företag som granskats har ett antal som tagits ut i urvalet registrerats som bortfall. Orsaken till bortfallen har varit att företaget inte bedrivit verksamhet som varit offentligt finansierat. Bortfallet ligger på en låg nivå jämfört med det totala urvalet och orsakar inte några systematiska fel eller påverkar inte felmarginalernas giltighet.

Sammantaget bedöms därför undersökningens resultat vara tillförlitligt.

4 DISKUSSION KRING DET KARTLÄGGNINGEN VISAR*Avviker välfärdssektorn från övriga delar av näringslivet?*

Vad avser koncerner inom välfärdssektorn är bedömningen att ägande via riskkapitalfonder är vanligare än inom näringslivet i övrigt. Många av de stora koncernerna inom vård, omsorg, skola, apotek m.m. kontrolleras av riskkapitalbolag.

Frågan om varför riskkapitalbolagen är så aktiva när det gäller välfärdsbolagen är inte självklar att besvara. Verksamheterna inom välfärdssektorn har normalt låg risk och goda kassaflöden samtidigt som det är en ny expansiv bransch med hög förändringstakt och täta ägarbyten. Detta kan passa riskkapitalbolagens affärsidéer. Lånestrukturerna med ränteavdrag är också ett utmärkt instrument för att se till att vinsterna inte blir beskattade. Riskkapitalbolagen har en fördel av att kunna göra ränteupplägg som andra intressenter har svårare att genomföra. Därmed kan riskkapitalbolagen bjuda över andra aktörer vid förvärv av välfärdskoncerner. Det kan tilläggas att förändringstakten är hög och att minst tre välfärdskoncerner övertagits av riskkapitalbolag under 2011.

En delförklaring till riskkapitalbolagens intresse för skattefinansierade verksamheter är säkerligen det faktum att Sverige är ett av de länder där verksamheter inom vård, omsorg och skola avreglerats mest. I en artikel i Veckans Affärer "Världens mest avreglerade välfärd" beskrivs avregleringen inledningsvis på följande sätt: *"Sverige har på kort tid blivit ett av världens mest avreglerade länder för välfärdstjänster. Ingen annanstans i världen är det så lätt att starta friskolor, bedriva äldreomsorg och köpa sjukhus."*

Av artikeln framgår vidare att det i Sverige inte finns regleringar som begränsar möjligheterna att vinsterna förs ut från de skattefinansierade verksamheterna till utländska ägare, oavsett om det sker till skatteparadis eller på annat sätt. När det gäller skolverksamhet är Sverige i princip ensamt om detta. Detta leder till att även utlandsstyrda riskkapitalbolag och andra utländska ägare visar stort intresse för svenska bolag som arbetar inom vård, omsorg och skola.

PROMEMORIADatum
2012-12-12Diarienummer
131-296639-12/113*Rishtagande och lönsamhet*

Verksamheter inom omsorg, vård och skola har normalt stabila och säkra intäkter över konjunkturcyklar. Det som kan innebära risk är att verksamheten inte får tillräckligt med patienter eller elever, alternativt att uppdrag avslutas. I årsredovisningar poängteras ibland att bolagen har ett lågt rishtagande. En risk som dock lyfts upp i några fall är den politiska risken – t.ex. att vinster inom välfärden förbjuds eller att de privata alternativen inte får uppdrag från offentliga beställaren.

Privatiseringen av skattefinansierade verksamheter är under utveckling och det sker en stark expansion inom såväl omsorg, vård och skola. Ett mindre antal mycket stora koncerner har en stark ställning på marknaden. Det finns dock ett stort antal välfärdsbolag som ägs av ett fåtal personer. Sådana bolag är attraktiva för de stora koncernerna och det kan konstateras att det förekommer en hög uppköpstakt avseende de mindre företagen.

Det bör poängteras att de riskkapitalförvärv som sker inom välfärdssektorn normalt inte avser riskinvesteringar i egentlig mening där satsning sker på groddföretag och liknande företag som behöver kapital för en osäker och riskfylld verksamhet (venture capital). I stället är det oftast fråga om s.k. buy-outs av etablerade verksamheter med välprognostiserade kassaflöden. Detta är fallet även vid förvärv av enskilda skolor eller vårdcentraler.

Den preliminära bedömningen vid kartläggningen av välfärdskoncernerna är att det inom många sektorer av välfärdssektorn finns en god lönsamhet, inte minst gäller detta inom assistansverksamheten. Ett exempel på detta är en assistansverksamhet, som byggts upp av två personer vilka tillsammans med andra investerare sedan sålt verksamheten vidare till ett riskkapitalbolag. Vinsterna på mer än en miljard kronor har obeskattade förts till egna bolag i Luxemburg, vilket ifrågasatts av Skatteverket.

5 SLUTSATSER

Ägande via riskkapitalbolag bedöms vara vanligare hos koncerner inom välfärdssektorn än vad som är fallet inom näringslivet i övrigt. De flesta av de stora koncernerna inom välfärdssektorn ägs av riskkapitalfonder. Med förbehåll för att kartläggningen genomförts under mycket kort tid och därigenom kan ha vissa brister är ändå vår bedömning att den i särklass viktigaste faktorn vad gäller förekomsten av skatteplanering är ägandeformen – i stort sett all den skatteplanering som identifierats i kartläggningen kan hänföras till företag och koncerner inom riskkapitalsfären. Utanför den del av välfärdssektorn som har koppling till riskkapital är det dock vår bedömning att frekvensen av skatteplanering totalt sett är låg.

PROMEMORIADatum
2012-12-12Diarienummer
131-296639-12/113

Hos de stora riskkapitalägda koncernerna i välfärdssektorn skatteplanerar man i stor utsträckning på koncernnivå med hjälp av ränteavdrag. Endast mycket få fall av skatteplanering har identifierats utanför riskkapitalsfären eller i de rörelse-drivande företagen.

I de mindre och medelstora företagen förekommer skatteplanering främst vid företagsavyttringar. Det är då vanligt att låta avyttringen gå via ett holdingbolag för att på så sätt kunna ta ut ersättningen i form av utdelning och undvika beskattning i inkomstslaget tjänst. Många företag inom välfärdssektorn har höga lönekostnader. Reglernas utformning gynnar delägare i branscher med höga lönekostnader då utrymme (gränsbeloppet) för lågbeskattad inkomst i kapital snabbt kan byggas upp.

Det är vår bedömning att de allra flesta företag nöjer sig med de möjligheter som finns att enligt dagens regler skatteplanera med ränteavdrag (stora koncerner) respektive med lättnadsregler för utdelning (mindre företag). Hur den nya räntelagstiftningen som börjar gälla från 2013 kommer att påverka skatteplaneringen hos de stora koncernerna är ännu för tidigt att säga.

En företeelse som identifierats utanför riskkapitalsfären är när delägare i stora FÅAB med många/högavlönade anställda genom att använda lönesummeregeln kan ta ut mycket höga utdelningar som endast beskattas till 20% i kapital. Reglernas utformning ger incitament för företagsledaren att inte ta ut mer lön från företaget än vad som leder till att löneutrymmet används maximalt, för att därefter ta ut vinsten som utdelning med en beskattning i kapital på 20 %.

Skatteplanering inom välfärdssektorn innebär att vinster som genererats från allmänna medel delvis inte blir beskattade. I ett fåtal fall har skatteupplägg uppmärksamrats, där det är oklart om förfarandet är i enlighet med gällande regler. De flesta av dessa är fortfarande under utredning.

Förutom skatteplanering har även felaktigheter i företagens skatteredovisning identifierats. Även om olika fel förekommer i olika branscher är det vår bedömning att det är ägandeformen som styr även här. I branscher som till stor del är riskkapitalägda förekommer skatteplanering medan felaktigheter i skatteredovisningen är ovanliga. I branscher som domineras av FÅAB förekommer felaktigheter i skatteredovisningen mer frekvent, här förekommer också skattefusk.

Sammantaget kan Skatteverket konstatera att de allra flesta företag inom välfärdssektorn följer skattereglerna, precis som företag i andra sektorer.